

بسمه تعالی

معاونت غذا و دارو

انواع دستکش ها

تهیه و تنظیم:

واحد تعالی سازمانی معاونت غذا دارو

اسفند ۱۳۹۸

دستکش یکبار مصرف پزشکی

دستکش یکبار مصرف پزشکی به علت جلوگیری از انتقال آلودگی متقابل بین بیماران ، پرستاران و یا پزشکان نقش به سزایی را در صنعت پزشکی و درمانی ایفا کرده و همچنین در برابر مواد شیمیایی، ویروس ها و باکتری های خطرناک از بدن محافظت می کنند.

با توجه به کاربرد های گوناگون و متعدد دستکش ها و نیز مکان هایی که از آن استفاده می گردد، برای افزایش اثر بخشی دستکش ها لازم است دستکش مناسب انتخاب و از آن به درستی استفاده گردد.

عوامل مؤثر در انتخاب دستکش یکبار مصرف مناسب

گزینه های مختلفی از دستکش یکبار مصرف با توجه به نیاز های مختلف جامعه وجود دارد و دانستن اطلاعاتی از قبیل میزان حفاظت، راحتی، دوام و نیز نوع دستکش در انتخاب آن مهم است.

با انتخاب های فراوانی که داریم، تصمیم گیری می تواند کمی سخت باشد، اما دانستن اطلاعات بیشتر در مورد انواع دستکش ها روند انتخاب را ساده تر می کند.

انواع دستکش یکبار مصرف پزشکی

- نایلونی
- لاتکس
- وینیل
- نیتریل
- جراحی

دستکش یکبار مصرف پزشکی معمولاً از پلیمرهایی مانند لاتکس، وینیل و نیتریل ساخته می شوند، اگرچه ممکن است دستکش های یکبار مصرف از مواد دیگر مانند نئوپرن نیز ساخته شوند.

دستکش لاتکس

لاتکس ماده‌ای است که به طور طبیعی از مایع شیری رنگی که از درخت کائوچو به دست می‌آید اما نوع مصنوعی آن با پلیمریزاسیون یک مونومر مثل استایرن که با ماده فعال سطحی امولسیون شده ساخته می‌شود. دستکش لاتکس غیر استریل در آزمایشگاه‌ها و معاینات پزشکی و حتی در محیط‌های آشپزی که نیاز به انجام کار دقیق با دست است بکار می‌رود درحالی که دستکش لاتکس استریل کاربری بالایی در عمل‌های جراحی و معاینات داخلی پزشکی دارد.

نکته مهم در مورد دستکش‌های لاتکس امکان وجود حساسیت به آنها است. خفیف‌ترین حساسیتی که ممکن است دستکش‌های لاتکس برای دستان شما ایجاد کند، به صورت خشکی، خارش، سوزش، پوسته ریزی و قرمزی پوست ظاهر شده و در اثر استفاده‌ی مداوم از لاتکس پدیدار می‌شود. ممکن است پس از چند هفته استفاده، این حساسیت‌ها به صورت شدیدتری بروز پیدا کنند که در این صورت باید به پزشک مراجعه شود. لذا با وجود این که دستکش لاتکس از حس بهتری در دست در مقایسه با دیگر دستکش‌ها برخوردار هستند و کشسانی بالاتر و مقاومت بیشتری نسبت به سوراخ شدن در مقایسه با وینیل دارند برای افرادی که به آن حساسیت دارند استفاده از دستکش‌های وینیل توصیه می‌شود.

ویژگی های عمومی:

- فیت شدن در دست مانند پوست دوم!
- حفظ سطح بالایی از حس لامسه
- قابل استفاده برای مدت طولانی، بدون ایجاد مشکل
- مناسب برای استفاده در محیط های با ریسک بالا مانند محیط های عفونی
- قیمت مناسب
- کم پودر، برای راحتی در پوشاندن دست
- بسیار منعطف و در عین حال محکم
- قابل تجزیه در محیط زیست

موارد استفاده از دستکش های لاتکس:

معمولاً این دستکش ها برای محیط های آشپزی، آزمایشگاهی و معایناتی که نیاز به انجام کار دقیق با دست است، مناسب می باشد. دستکش های لاتکس می توانند منجر به واکنش های آلرژیک برای برخی از کاربران شود، اما با این وجود بسیار پرمصرف می باشند چرا که به دلیل انعطاف پذیری و استحکام این دستکش ها، دست کاربر به راحتی داخل دستکش می شود و به وی اجازه می دهد همه چیز را به راحتی لمس نماید که باعث بهبود عملکرد متخصصان و جراحان پزشکی می شود. دستکش های مورد استفاده در جراحی اساساً از لاتکس طبیعی یا مصنوعی ساخته می شوند. استفاده از دستکش لاتکس پزشکی قدمتی صد ساله دارد. دلایل بسیاری برای استفاده از این دستکش ها در معاینات و جراحی ها وجود دارد.

واکنش های حساسیت زای دستکش لاتکس:

خفیف ترین حساسیتی که ممکن است دستکش های لاتکس برای دستان شما ایجاد کند، به صورت خشکی، خارش، سوزش، پوسته ریزی و قرمزی پوست است که در اثر استفاده ی مداوم از لاتکس دیده می شود. ممکن است پس از چند هفته استفاده، این حساسیت ها به صورت شدیدتری بروز پیدا کنند. نادرترین و شدیدترین نوع حساسیت، حساسیت تماسی فوری است که بعد از تماس علائم حساسیت به صورت آبریزش بینی، قرمزی چشم، گرفتگی عضلانی، کهیر و خارش شدید نمایان می شود.

دستکش وینیل

این دستکش‌ها از مواد مصنوعی کلرید پلی وینیل تولید می‌شوند و همان‌طور که گفته شد برای افرادی که به لاتکس حساسیت دارند ایده‌آل هستند. دستکش‌های وینیل به طور کامل به دست نمی‌چسبند لذا برای مصارفی که نیاز به تعویض زیاد دستکش دارند بسیار مناسب اند. دستکش‌های وینیل در برابر مواد نفتی، اوزون، گریس، اسیدی و بازی مقاوم بوده و به دلیل ضخامت بیشتر از لاتکس در مصارفی مانند تمیز کاری، نقاشی، محیط‌های آزمایشگاهی و آشپزخانه مورد استفاده قرار می‌گیرند. از سوی دیگر این دستکش‌ها اغلب در مقایسه با دیگر دستکش‌های با کارکرد مشابه، قیمت پایین‌تری داشته و به صرفه‌تر هستند.

ویژگی های عمومی :

- بدون لاتکس
- از نظر فیت شدن به دست، ضعیفتر از دو نوع دیگر
- مناسب برای استفاده ی کوتاه مدت و محیط های با ریسک پایین
- ارزان ترین نوع دستکش
- مناسب برای استفاده در محیط های بی خطر
- کم پودر جهت راحتی در پوشاندن به دست

کاربرد دستکش های ونیل :

این دستکش ها معمولاً در تمیز کاری، نقاشی، مونتاژ کاری، محیط های آزمایشگاهی و آشپزی استفاده می شود.

دستکش نیتریل

دستکش های نیتریل از اکریلونیتریل بوتادین (نوعی پلیمر ترکیبی) ساخته شده و عاری از هرگونه لاتکس و پروتئین است. فرمولاسیون این دستکش ها سبب مقاومت بالا در برابر مواد شیمیایی، سایش و سوراخ شدن گشته و از سویی انعطاف بالا، راحتی و کاهش خستگی دست را تضمین می کنند. براساس تحقیقات انجام شده استفاده از دستکش نیتریل تأثیر سویی بر مهارت دست ندارد، لذا استفاده از آن به عنوان جایگزینی برای دستکش های لاتکس با در نظر گرفتن مزیت عدم ایجاد واکنش های آلرژیک مورد تأیید است. شایان ذکر است این دستکش ها اغلب در مقایسه با دیگر دستکش ها قیمت بالاتری دارند.

ویژگی های عمومی :

- بدون لاتکس
- مقاومترین دستکش در برابر سوراخ شدن یا پاره شدن
- حفظ سطح بالایی از حس لامسه
- فیت شدن خیلی خوب به دست
- مناسب برای استفاده ی طولانی مدت
- مناسب برای محیط های با ریسک بالا مانند محیط های عفونی
- مقاوم در برابر بسیاری از مواد شیمیایی
- طول عمر بالا، حتی در صورت عدم استفاده
- ساخته شده در رنگ های آبی یا مشکی که موجب تشخیص سوراخ یا پاره شدگی میشود

کاربرد دستکش های نیتریل :

دستکش نیتریل در محیط های آزمایشگاهی، شیمیایی و یا آشپزی مورد استفاده قرار می گیرد. امروزه اکثر آزمایشگاه ها به منظور کاهش وقوع حساسیت به لاتکس در کارگران، دستکش نیتریل را جایگزین دستکش لاتکس می کنند. دستکش های نیتریل (high nitril) آزمایشگاهی با درجه بالای مهارت و چابکی، به منظور کاهش دادن ریسک حوادث و جراحات، از احتیاجات ضروری در HPA و CEPR می باشد.

دستکش جراحی

دستکش های جراحی لاتکس دار در مقایسه با دیگر دستکش ها دارای بالاترین کیفیت هستند. دستکش جراحی به دلیل استریل بودن برای جراحی مورد استفاده قرار می گیرند. این دستکش ها از لاستیک طبیعی ساخته شده اند و حس عالی لمس کردن را فراهم ساخته و از حساسیت بالایی برخوردار اند. اگر چه دستکش های جراحی که امروزه در دسترس اند، از مواد دیگری نظیر پلی سوپرین نیز ساخته می شوند ولی دستکش های جراحی لاتکس دار برای انجام عمل توسط جراحان ترجیح داده می شوند، چرا که امروزه این مدل توسط تکنولوژی بهبود یافته و حساسیت پوستی کمتری را ایجاد می کند.

این دستکش‌ها در انواع پودری، کم پودر و بدون پودر تولید می‌شوند و استفاده از پودر در این دستکش‌ها به دلیل راحتی در پوشیدن صورت می‌پذیرد. امروزه برای جلوگیری از آسیب به بیمار و یا مواردی که ممکن است تماس مستقیم با پودر داشته باشند از پودر نشاسته ذرت برای تهیه این دستکش‌ها استفاده می‌شود.

بهترین نوع دستکش

اگر بخواهید یک انتخاب دقیق بین دستکش‌های نیتریل و وینیل و لاتکس داشته باشید، از بین انواع دستکش‌ها، دستکش‌های نیتریل می‌تواند بهترین گزینه باشد. این دستکش‌ها مانند دستکش وینیل جایگزین مناسبی برای افراد دارای حساسیت به دستکش لاتکس است و از لاتکس مقاوم‌تر و از وینیل راحت‌تر و نرم‌تر است. پیشنهاد می‌شود در صورت کار با مواد شیمیایی و روغنی، از نیتریل استفاده شود. دستکش‌های نیتریل نسبت به لاتکس و وینیل، مقاوم‌تر بوده و استحکام بیشتری نسبت به سوراخ شدن و پارگی دارد. در مقایسه با وینیل، نیتریل‌ها قابلیت کشسانی بیشتر داشته و ضخیم‌تر است. با این وجود قدرت الاستیکه لاتکس طبیعی بهتر از هر دو نوع است. از سویی در ساخت دستکش‌های وینیل و لاتکس، از ترکیبات پروتئینی استفاده شده که این امر در ترکیبات ساخت نیتریل بکار برده نشده است. در نتیجه احتمال واکنش‌های پوستی به نسبت زیادی کاهش می‌دهد.

دلایل بسیاری وجود دارد که نیتریل را بهترین دستکش از نظر درجه ی پزشکی معرفی کرده است که از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تمام دستکش های نیتریل درجه پزشکی دارند و بدون لاتکس هستند و در نتیجه ضد حساسیت بوده و احتمال بروز واکنش های حساسیتی و ناراحتی های پوستی را کاهش می دهند.
- نسبت به دستکش های ونیل و لاتکس ضخامت بیشتری داشته که سبب شده مقاومت آن ها بیشتر شود و بنابراین به آسانی سوراخ یا پاره نشود.
- همچنین سد محافظتی بسیار مقاومی می باشند و در برابر مواد شیمیایی مانند حلال های چربی و روغن ها مقاومت می کنند.
- دستکش های نیتریل نسبت به دو نوع دستکش دیگر قابلیت انعطاف پذیری بیشتری داشته و خاصیت کشسانی بیشتری نیز دارد.
- طراحی نرم و قابل انعطاف آن ها، پوشش مناسبی را فراهم کرده است؛ همچنین الگوی چسبناک آن ها به مهارت و چابکی دست کمک می کند.

نحوه استفاده از دستکش

هنگامی که به طور منظم از دستکش استفاده می شود، دستکش یکبار مصرف محافظت بسیار خوبی را در برابر آلودگی فراهم می کند. دستورالعمل های ذیل را جهت استفاده مناسب از دستکش دنبال کنید:

مرحله ۱: انتخاب

یک دستکش مناسب را انتخاب کنید که جهت استفاده مورد نظر طراحی شده باشد.

مرحله ۲: بررسی

دستکش یکبار مصرف پزشکی را از نظر عدم وجود هر گونه زدگی یا سوراخ بررسی نمایید.

مرحله ۳: شستن

هرگز با داشتن دستکش دست خود را نشویید. ابتدا دستانتان را بشویید ، خشک کنید و سپس از دستکش استفاده کنید.

مرحله ۴: پوشیدن

دستکش یکبار مصرف پزشکی را بردارید. هنگام پوشیدن دستکش های یکبار مصرف، از دست زدن به گوشی ، دستگیره و غیره خودداری کنید.

مرحله ۵: دور انداختن

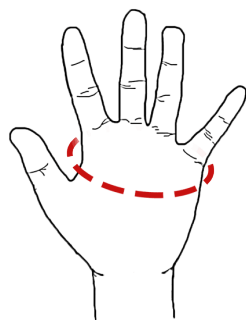
هرگز دستکش های یکبار مصرف را مجددا استفاده نکنید. دستانتان را بشویید، خشک کنید و سپس از یک جفت دستکش نو استفاده کنید.

در موارد ذیل حتما به خاطر داشته باشید دستکش یکبار مصرف پزشکی را تعویض کنید:

- هنگام استفاده بین چند بیمار
- هنگامی که دستکش آلوده می شود
- هنگامی که دستکش کثیف می شود
- هنگامی که دستکش پاره شود
- هنگامی که دستکش برای چهار ساعت متوالی استفاده شده است
- پس از عطسه، سرفه، یا لمس کردن مو یا صورت خود

انتخاب سایز مناسب برای دستکش

سایز مناسب دستکش در افزایش کارایی دستکش بسیار مؤثر است بدین منظور اندازه دور دست را مطابق شکل محاسبه کنید و با استفاده از جدول سایز مناسب را انتخاب کنید.

اندازه دور دست (سانتی متر)	سایز دستکش
۱۵-۲۰	کوچک (S)
۲۱-۲۳	متوسط (M)
۲۴-۲۵	بزرگ (L)
۲۶-۳۰	خیلی بزرگ (XL)

نحوه خارج کردن دستکش از دست

- ابتدا قسمت بیرونی دستکش را در قسمت مچ دست به گونه ایی که به پوست تماس نداشته باشد گرفته و به سمت پایین می کشید.
- سپس دستکش را بصورت پشت و رو در می آورید.
- دستکش خارج شده را در دستی که با دستکش پوشیده شده نگه دارید.
- انگشتان دستی که بدون دستکش است را از بالای مچ و بطریقی که به روی دستکش تماس نداشته باشد وارد دستکش کنید.
- دستکش دوم را هم بصورت پشت و رو در آورید در حالی که دستکش اول داخل آن باقی بماند.
- دستکش را در جای مناسب و محفوظ دور بیندازید و دوباره اسفاده نکنید.
- بلافاصله بعد دستان خود را بشویید.

